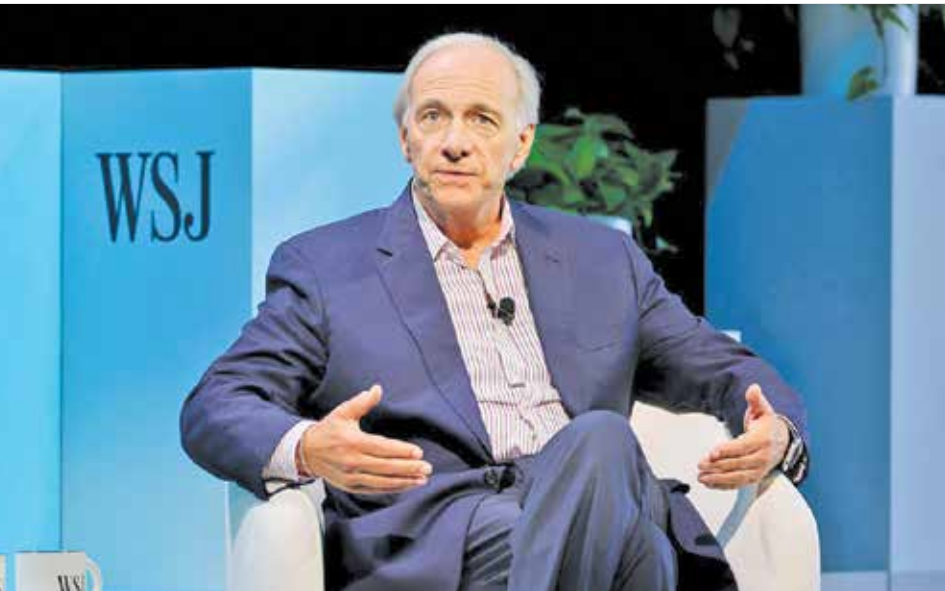

سیر افول قدرت‌های بزرگ

نگاهی به کتاب جدید ری دالیو سرمایه‌دار افسانه‌ای جهان: چگونه کشورها ورشکسته می شوند

اقتصاد سیاسی

راضیه خوینی

گروه کتاب

ری دالیو، یکی از برجسته‌ترین سرمایه‌گذاران جهان با نگاهی عمیق و تحلیلی به چالش‌های پیچیده دنیای امروز، چراغ راهی برای درک بهتر تحولات اقتصادی و سیاسی پیش‌رو روشن کرده است. او در کتاب جدیدش با عنوان «چگونه کشورها ورشکسته می‌شوند: چرخه بزرگ اصول» (How Countries Go Broke: The Big Cycle) به تحلیل چالش‌های سیاسی و اقتصادی معاصر و آینده می‌پردازد و با هشدار درباره بحران بدهی دولت ایالات متحده، تداوم این شرایط را تهدیدی جدی برای بزرگ‌ترین اقتصاد جهان می‌داند. این کارآفرین مشهور در کل، کتاب‌های خود را با عنوان «اصول» منتشر می‌کند. او چندین کتاب براساس این مفهوم نوشته است، از جمله کتاب پر فروش «اصول: زندگی و کار» که نسخه مصور آن، «اصول موفقیت» نام دارد.

را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد و اقتصاد را توخالی و دولت را از تأمین نیازهای اساسی شهروندان ناتوان می‌کند. تغییرات ناگهانی و غیرقابل تصور در سیستم مالی و پولی کشورها قطعی است و خزانه‌داری آمریکا ناچار به فروش اوراق قرضه بیشتر برای تأمین مالی هزینه‌ها و پرداخت بهره‌های بالا به سرمایه‌گذاران خواهد بود، در حالی که با کاهش شدید تقاضا مواجه است.» این نویسنده تأکید می‌کند: «اکثر سیاست‌گذاران و سرمایه‌گذاران تصور می‌کنند که شرایط کنونی و سیستم پولی آنها دچار تغییر نخواهد شد. اما این تغییرات در اوج نابوری ناگهان اتفاق خواهد افتاد.»

سه جلد «اصول» برای پیشگیری

مجموعه سه جلدی کتاب‌های «اصول» دالیو شامل «اصول زندگی و کار»، «اصول مقابله با نظم جهانی در حال تغییر» و «اصول دفتر راهنمای شما» است که هر سه جلد جزو پرمخاطب‌ترین آثار «نیویورک تایمز» هستند. «اصول مواجهه با نظم جهانی در حال تغییر: چرا ملت‌ها موفق می‌شوند و شکست می‌خورند» که ۳۰ نوامبر ۲۰۲۱ منتشر شد، با فروش بیش از

کتابش با ارائه نظراتی ژرف درباره روندهای شکل‌دهنده آینده اقتصاد جهانی هشدار می‌دهد: «اگرچه بحران بدهی دولت آمریکا در کوتاه‌مدت نگران‌کننده به نظر نمی‌رسد، اما ادامه این روند در بلندمدت خطرناکی جدی را برای اقتصاد آمریکا به همراه دارد.» کتاب «چگونه کشورها شکست می‌خورند» به بررسی دلایل فروپاشی‌های اجتماعی پرداخته و استدلال می‌کند که ترکیبی از عوامل، از جمله نابرابری اقتصادی، قطب‌بندی‌های سیاسی و کاهش اعتماد به نهادهای منجر به سقوط یک ملت می‌شود. دالیو با انتشار کتابش در ۱۳ خرداد، به جمع میلیاردرهای پیوسته که زنگ خطر را درباره افول ایالات متحده به اقتصاد جهان را با کسری بودجه شدید تهدید کند.» او معتقد است: «بار سنگین بدهی دولت خدمات ضروری

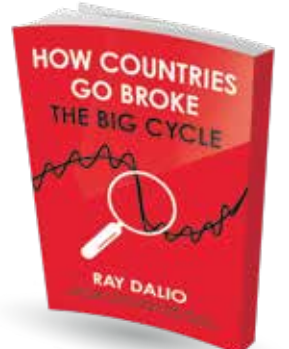
یک میلیون نسخه به یکی از موفق‌ترین آثار در حوزه اقتصاد کلان جهانی تبدیل شد و به زبان‌های مختلف از جمله چینی ترجمه شده است. اندرو راس سورکین، خبرنگار نیویورک تایمز، درباره این کتاب قلمور ۵۷۶ صفحه‌ای نوشت: «دالیو با انتشار کتابی خواندنی و تحریک‌آمیز توانسته تاریخ‌های اقتصادی را به‌طور منسجم ترسیم کرده و معیارهایی را برای درک شرایط اقتصادی امروز و فردا شناسایی کند.» کتاب «اصول» دالیو همچنین رتبه اول پر فروش‌ترین‌های نیویورک تایمز را دارد، چرا که دالیو در آن به بررسی آشفته‌ترین دوره‌های اقتصادی و سیاسی پرداخته و مشاوره‌های عملی برای گذر از این دوران ارائه می‌دهد.

دالیو چند سال پیش به تالقی بی‌سابقه‌ای از شرایط سیاسی و اقتصادی پی برد که پیش از این هرگز وجود نداشت: از جمله بدهی‌های کلان و نرخ‌های بهره نزدیک به صفر که منجر به چاپ گسترده پول در سده از اصلی جهانی شد. او درگیری‌های سیاسی و اجتماعی در کشورهای مختلف بویژه ایالات متحده، وجود بزرگ‌ترین نابرابری‌ها در ثروت و قطب‌بندی‌های سیاسی طی یک قرن گذشته، همچنین ظهور قدرت جهانی جدیدی به نام چین که چالشی بزرگ برای آمریکا و نظم جهانی فعلی به شمار می‌آید را در مرکز توجه قرار داد. شرایط مشابه سال‌های ۱۹۳۰ تا ۱۹۴۵ (سال‌های وقوع جنگ جهانی دوم) دالیو را به جست‌وجوی الگوهای تکرار شونده و روابط علت و معلولی واداشت تا تغییرات عمده در ثروت و قدرت را که طی ۵۰۰ سال گذشته شکل گرفته‌اند، مورد تحلیل قرار دهد. با سبک نگارش دایریو، خواننده مجموعه «اصول» در مطالعات نویسنده از امپراطوری‌های بزرگی چون هلندی‌ها، بریتانیایی‌ها و آمریکایی‌ها غوطه‌ور شده و به «چرخه بزرگی» که موفقیت‌ها و شکست‌های تاریخی کشورهای بزرگ را رقم زده پی می‌برد. همچنین با نیروهای جهانی پشت صحنه تغییرات بزرگ آشنا شده و نگاهی گسترده به آینده پیدا می‌کند.

تفسیری کوتاه بر مجموعه «اصول»

مجموعه «اصول» بویژه جلد اول آن، «اصول زندگی و کار»، برای بسیاری از خوانندگان جذابیت خاصی دارد، زیرا فضاهای ری دالیو به‌عنوان سرمایه‌گذار آفریننده، به تصویر کشیده می‌شود. این جذابیت بویژه برای مدیران و افرادی که در زمینه‌های مالی

او در اثرش درگیری‌های سیاسی و اجتماعی در کشورهای مختلف بویژه ایالات متحده، وجود بزرگ‌ترین نابرابری‌ها در ثروت و قطب‌بندی‌های سیاسی طی یک قرن گذشته، همچنین ظهور قدرت جهانی جدیدی به نام چین که چالشی بزرگ برای آمریکا و نظم جهانی فعلی به شمار می‌آید را در مرکز توجه قرار داد

چگونه کشورها ورشکسته می‌شوند: چرخه بزرگ (اصول)

How Countries Go Broke: The Big Cycle (Principles)

- نویسنده: ری دالیو / Ray Dalio
- انتشارات: نیویورک تایمز / New York Times
- تعداد صفحه: ۴۰۰ صفحه

ملت‌ها از کجا می‌آیند؟

ملت‌سازی درباره مردمی است که در کنار هم می‌مانند

و آنان که نمی‌مانند

علوم سیاسی

سمیرا درشتی

روزنامه‌نگار

کتاب «ملت‌سازی: چرا برخی کشورها یکپارچه می‌مانند و برخی دیگر تجزیه می‌شوند؟» واپسین اثر از مجموعه‌ای چهارتایی است که آندره‌اس ویمِر، استاد جامعه‌شناسی و فلسفه سیاسی در دانشگاه کلمبیا، طی بیش از یک دهه به آن پرداخته است. او در این آثار ملت‌سازی را فرآیندی نهادی، تاریخی و چندسطحی می‌داند. اولین کتاب، پیامدهای ملی‌گرایی بر تعارض‌های قومی و طرد سیاسی را بررسی می‌کند. دومین اثر با عنوان «مرزبندی قومیتی»، به تأثیر مرزهای قومی، نژادی و ملی بر تجربه زیسته افراد می‌پردازد. در سومین کتاب با عنوان «امواج جنگ»، ویمِر رابطه ملت‌سازی و خشونت‌های داخلی را تحلیل می‌کند. پرسش کلیدی این کتاب آن است که چرا برخی دولت-ملت‌ها پیش از دیگران با نابرابری قومی و جنگ داخلی روبه‌رو می‌شوند؟ کتاب چهارم که در ادامه به معرفی آن می‌پردازیم، پاسخی داده‌محور و نظری به همین مسأله بنیادین ارائه می‌دهد.

این کتاب می‌کوشد پاسخ دهد چه عواملی باعث می‌شوند برخی جوامع، نمایندگی سیاسی گروه‌های کوچک و بزرگ را در ساختار دولت ببینند، در حالی که جوامعی دیگر به انحصارطلبی قومی یا حتی قوم‌سالاری نژادی از نوع رژیم آپارتاید نزدیک می‌شوند. آیا پاسخ در تاریخ است یا در دموکراسی؟ یا فراتر از آن، باید به دنبال توضیحی ساختاری‌تر بود؟

نویسنده در پاسخ به این پرسش‌ها، به یکی از رایج‌ترین باورهای موجود در محافل سیاست‌گذاری آمریکایی اشاره می‌کند: این دیدگاه که دموکراسی، بهترین ابزار برای تحقق انسجام ملی در کشورهای جنوب جهانی است. در این نگاه، انتخابات دموکراتیک به طور طبیعی گروه‌های قومی گوناگون را به مرکز سیاسی جذب می‌کند، چرا که سیاستمداران برای کسب رأی ناچارند ائتلاف‌هایی فراتر از قوم خود ایجاد کنند. ویمِر در تقابل با این تصور رایج، استدلال می‌کند که دموکراسی به تنهایی قادر به ملت‌سازی نیست. به گفته او، بسیاری از کشورهایی که در ملت‌سازی شکست خورده‌اند، رژیم‌هایی غیردموکراتیک بوده‌اند اما در عین حال کشورهای دموکرات شده بسیاری نیز وجود دارند که پس از گذار سیاسی، به جای فراگیری، به حذف و انتقام‌گیری قومی روی آورده‌اند.

نمونه بارز آن، عراق پس از سقوط صدام حسین است؛ جایی که حذف نظام‌مند سنی‌ها از ساختار قدرت، موجب نارضایتی و در نهایت تقویت گروه‌هایی چون القاعده و داعش شد. ویمِر می‌نویسد، دموکراسی زمانی می‌تواند به شمول سیاسی و انسجام اجتماعی منجر شود که از دل ائتلاف‌های فراگیر تاریخی برخاسته باشد. این ائتلاف‌ها زمینه‌ای برای پذیرش بازی دموکراتیک از سوی همه اقوام فراهم می‌کند. به بیان دیگر، ملت‌هایی که از پیش ساخته شده‌اند، گذار به دموکراسی را با چالش کمتری طی می‌کنند اما تلاش برای ساخت ملت صرفاً از مسیر دموکراتیزاسیون، اغلب به بن‌بست می‌انجامد. به تعبیر ویمِر، «دموکراسی ملت نمی‌سازد، بلکه ملت‌های ساخته شده بهتر دموکرات می‌شوند.»

کتاب حاضر نه فقط پاسخی به یک مسأله اساسی در علوم اجتماعی و سیاسی است، بلکه تلاشی جدی برای صورت‌بندی نظریه‌ای مقایسه‌ای و مبتنی بر داده درباره ملت‌سازی است؛ نظریه‌ای که هم برای پژوهشگران دانشگاهی و هم برای سیاست‌گذاران بین‌المللی آموزنده، نقادانه و الهام‌بخش است.

دوروی سکه ملت‌سازی

نویسنده به رویکردهای متقدم پیرامون ملت‌سازی باز می‌گردد و بین تشکیل

دولت-ملت و ملت‌سازی تمایز قائل می‌شود. به باور او، تشکیل دولت-ملت مستقل با پرچم، ارتش، سرود ملی، سکه، اسکناس و گنزرنامه جدید، نتوانست شهروندان را به احساس یگانگی با کشور یا پذیرش اقتدار دولت ترغیب کند. او به دنبال شناسایی فرآیندها و سازوکارهای یکپارچی سیاسی است. به این منظور، برای ملت‌سازی دو بعد در نظر می‌گیرد و هر بعد با یک هدف مشخص در حوزه پیوند بین دولت و جامعه تعریف می‌شود و در ادامه سه مکانیسم اصلی برای تحقق هر دو بعد معرفی می‌کند. بعد اول، «ادغام سیاسی» است. ادغام سیاسی به معنای گسترش روابط و ائتلاف‌های سیاسی بین دولت و شهروندان در سراسر جغرافیای کشور است به گونه‌ای که این روابط از مرزهای قومی، زبانی یا منطقه‌ای فراتر رود. در این نوع از ملت‌سازی، هدف آن است که همه گروه‌ها، بویژه اقلیت‌ها، احساس مشارکت و نمایندگی سیاسی در دولت مرکزی داشته باشند. شاخص‌هایی که نویسنده برای این بعد معرفی می‌کند، شامل ایجاد ائتلاف‌های میان‌قومی در سطح ملی، حضور اقلیت‌ها در پارلمان، کابینه و بوروکراسی و دسترسی یکسان گروه‌ها به ساختار قدرت می‌شود.

بعد دوم، مربوط به «هویت سیاسی» است. این بعد مستقل از اینکه چه کسی حاکم است، به شکل‌گیری احساس وفاداری و تعلق شهروندان به نهادها و دولتی مربوط می‌شود. ملت‌سازی موفق یعنی شهروندان خود را عضوی از ملت بداندند و دولت را متعلق به خود تلقی کنند. احساس مالکیت نسبت به دولت و نهادهای آن، کاهش اولویت دادن به قومیت، دین یا منطقه در برابر هویت ملی و مشارکت داوطلبانه در پرداخت مالیات و حمایت از دولت، شاخص‌هایی است که نویسنده برای سنجش هویت سیاسی شناسایی می‌کند. در نگاه ویمِر، ملت‌سازی تنها زمانی موفق است که هر دو بعد همزمان تحقق یابد و چنانچه تنها یکی از آنها محقق شود، ملت‌سازی ناقص خواهد بود.

در نهایت، سه متغیر کلیدی وجود دارد که هم بعد «ادغام سیاسی» و هم «بعد هویت سیاسی» را تسهیل می‌کند. این

رویکرد تحلیلی، دیدگاهی چندسطحی به ملت‌سازی ارائه می‌دهد که از تقلیل‌گرایی‌های رایج (مانند تأکید صرف بر دموکراسی یا توسعه اقتصادی) فاصله می‌گیرد. این سه متغیر، به‌زعم ویمِر، طی زمان و در بستر تاریخی خاصی شکل می‌گیرند و ساختار ملت را به تدریج و از پایین به بالا ایجاد می‌کنند.

اول، «ظهور سازمان‌های داوطلبانه و جامعه مدنی» است. ویمِر تأکید دارد شکل‌گیری زودهنگام و گسترده سازمان‌های داوطلبانه و کشورهای باشگاه‌های محلی، انجمن‌های حرفه‌ای، اتحادیه‌ها و گروه‌های فرهنگی امکان ایجاد ائتلاف‌هایی فراتر از مرزهای قومی، زبانی یا منطقه‌ای را فراهم می‌کند. این سازمان‌ها مانند پل‌هایی میان مردم و دولت عمل می‌کنند و امکان پیوند اجتماعی و سیاسی را بین اقوام مختلف فراهم می‌سازند. به بیان ویمِر، در کشورهایی که جامعه مدنی چندقومیتی و اقوی وجود داشته باشد، احتمال تشکیل ائتلاف‌های فراگیر بیشتر است. در مقابل، در کشورهایی که نهادهای اجتماعی فقط در مناطق خاص یا میان گروه‌های مسلط توسعه یافته‌اند، خطر حذف گروه‌های دیگر از قدرت بسیار بالاست. سازمان‌های جامعه مدنی نقش بنیادی در ایجاد ادغام سیاسی دارند. آنها نمایندگی را در میان قومیت‌های مختلف نهادینه و از شخصی‌سازی قدرت سیاسی جلوگیری می‌کنند.

د ر سوم نئیس، شبکه‌هایی از باشگاه‌های تفریحاتی، حلقه‌های کتابخوانی و گروه‌های موسیقی در سراسر کشور و میان اقوام مختلف (آلمانی زبان، فرانسوی زبان و ایتالیایی زبان) رشد کردند. پس از جنگ داخلی ۱۸۴۸، دولت بر همین شبکه‌ها تکیه کرد تا ساختار سیاسی چندقومیتی ایجاد کند. در بلژیک، سازمان‌های مدنی عمدتاً در مناطق فرانسوی‌زبان متمرکز بودند و پس از استقلال، قدرت سیاسی تنها در دست همین نخ‌بگان باقی ماند. در نتیجه، فلامیش‌ها احساس طرد و سلطه یافتند و گسل‌های زبانی به منازعات سیاسی جدی تبدیل شدند. دومین متغیر کلیدی، «ظرفیت دولت برای ارائه علاقه کالاهای عمومی در سراسر کشور» است. کالاهای عمومی شامل آموزش، بهداشت، خدمات ترساخت، امنیت، خدمات اضطراری و... است. اگر شهروندان

ببینند دولت بدون تبعیض قومی به مناطق ارائه می‌دهد، تمایل بیشتری به وفاداری، پرداخت مالیات و مشارکت سیاسی خواهند داشت. در غیر این صورت دولت به‌مثابه ابزار سلطه قوم یا طبقه‌ای خاص دیده می‌شود و شکاف میان دولت و جامعه تعمیق می‌یابد. خدمات عمومی در نگاه ویمِر، ابزار مشروعیت‌بخشی محسوب می‌شوند، نه اینکه صرفاً کارکرد رفاه‌بخشی داشته باشند. توانمندی دولت در ارائه خدمات برابر، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری «هویت ملی مثبت» دارد. وقتی شهروندان، دولت را منصف بدانند، احساس تعلق سیاسی شکل می‌گیرد و ملت‌سازی موفق می‌شود. در بوتسوانا، دولت پس از استقلال به شکل مؤثر از منابع حاصل از دام‌پروری و سپس صادرات الماس برای توسعه زیرساخت، آموزش و بهداشت در سراسر کشور استفاده کرد. در این کشور هیچ نشانه‌ای از جانبداری بوروکراتیک از قوم خاصی دیده نمی‌شود. در نتیجه هم اقوام و اقلیت‌ها، احساس تعلق و وفاداری به دولت پیدا کردند. همچنین در سومالی، دولت مرکزی نتوانست ساختار ارائه خدمات عمومی را بنا کند. بیشتر خدمات مبتنی بر رشوه، رابطه قبیله‌ای و رانت بود. دیکتاتور نظامی سومالی کوشید با کمپین‌های ضربتی به صورت مقطعی خدمات ارائه دهد، اما این اقدامات پایداری نداشت و دولت به ابزار قوم او تبدیل شد و نتیجه آن جنگ داخلی و فروپاشی سیاسی بود.

سومین متغیر، «وجود زبان یا خط مشترک ارتباطی» است که کمک می‌کند فرآیند ملت‌سازی تکامل پیدا کند. یعنی زبان گفتاری یا نوشتاری که مردم سراسر کشور بتوانند از آن برای ارتباط، مذاکره و کنش سیاسی استفاده کنند. وجود زبان یا خط مشترک، هزینه ارتباطات سیاسی و فرهنگی را کاهش می‌دهد و امکان شکل‌گیری شبکه‌های سیاسی چندقومیتی را فراهم می‌سازد. در غیاب چنین وسیله‌ای، هر گروه قومی در فضای زبانی خودش باقی می‌ماند، ائتلاف‌ها درون قومی نمی‌مانند و هویت ملی واحد شکل نمی‌گیرد. زبان یا خط مشترک، یکی از عوامل تسهیل‌گر ملت‌سازی است. بدون ابزار ارتباطی مشترک، نمی‌توان تصور ملت واحد را در ذهن مردم چا انداخت. حتی در دولت‌های متمرکز، نبود چنین

ملت‌سازی

چرا برخی کشورها یکپارچه می‌مانند و برخی تجزیه می‌شوند؟

- نویسنده: آندره‌اس ویمِر
- ترجمه: محمد رضا فدایی
- انتشارات: شیراز کتاب ما
- تعداد صفحه: ۴۷۳ صفحه
- قیمت: ۷۵۰ هزار تومان

زبان یا خطی انسجام ملی را تضعیف می‌کند.

در چین به رغم وجود زبان‌های گفتاری متنوع، خط نوشتاری واحدی در سراسر کشور به کار می‌رفت. این خط مشترک امکان برگزاری آزمون‌های سراسری امپراطوری را فراهم می‌کرد و نخ‌بگان همه مناطق را در اداره کشور مشارکت می‌داد. در نتیجه چین توانست هویت ملی چندزبانه اما متحدی میان «هان‌ها» بسازد. در روسیه، زبان‌های متعدد با خطوط گوناگون (سیریلیک، لاتین، عربی و مغولی) نوشته می‌شدند. در اواخر دوران تزاری، احزاب عمدتاً بر اساس زبان شکل گرفتند (ارمنیان، گرجی‌ها، فنلاندی‌ها، لهستانی‌ها و...) سیاست شوروی مبنی بر آموزش به زبان محلی، انسجام ملی را بیشتر از آنکه تقویت کند، تقویت کرد. در نهایت اتحاد شوروی در امتداد همین خطوط زبانی از هم پاشید.

ویمِر در نهایت تأکید می‌کند ملت‌سازی فرآیندی است که نسل‌ها طول می‌کشد و با مداخله کوتاه‌مدت بیرونی مانند مداخلات نظامی یا کمک‌های بشردوستانه و فعالیت‌های تبلیغاتی حاصل نمی‌شود. ایجاد دولت‌های فراگیر و توانمند در ارائه خدمات عمومی، تقویت آموزش و خدمات عمومی به زبان مشترک و رشد نهادهای مدنی بومی، مؤثرترین مسیرهای ملت‌سازی در بلندمدت هستند.